

CYBER lekcje

Scenariusz
lekcji
Cyberprzemoc

Cyberprzemoc

Scenariusz lekcji dla szkół ponadpodstawowych

Scenariusz opracowany w ramach projektu „Działania wspierające nauczanie o cyberbezpieczeństwie”

Autorka scenariusza: Agata Arkabus

Redakcja merytoryczna: Akademia NASK (Zespół Edukacji Cyfrowej), Zespół Budowania Świadomości Cyberbezpieczeństwa

Redakcja językowa, dostępność (WCAG): Diana Kania

© NASK – Państwowy Instytut Badawczy

Warszawa 2021

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC) 4.0 Międzynarodowe

NASK – Państwowy Instytut Badawczy

ul. Kolska 12

01-045 Warszawa

Spis treści

Warto wiedzieć – wprowadzenie do zajęć	4
Informacje na temat zajęć	5
Cele ogólne powiązane z podstawą programową	5
Cele szczegółowe powiązane z podstawą programową	7
Kompetencje kluczowe	7
Metody/techniki pracy	7
Formy pracy	7
Środki dydaktyczne	7
Opis przebiegu zajęć/lekcji	8
Wprowadzenie	8
Część główna	8
Podsumowanie	10
Komentarz metodyczny	10
Uwagi do realizacji lekcji/zajęć	10
Sposoby oceniania	10
Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)	10
Karta pracy „Ja i cyberprzemoc”	11
Karta pracy „Cyberprzemoc”	12
Karta pracy „Formy cyberprzemocy”	13
Karta pracy „Wokół cyberprzemocy” – grupa 1	14
Karta pracy „Wokół cyberprzemocy” – grupa 2	15
Karta pracy „Wokół cyberprzemocy” – grupa 3	16
Bibliografia/Netografia	17
Opis projektu	18

Temat: **Cyberprzemoc**

Etap: **szkoła ponadpodstawowa**

Czas realizacji: **2 x 45 minut**

Warto wiedzieć – wprowadzenie do zajęć

Cyberprzemoc dotyka wielu młodych ludzi. Zachowania przemocowe przedstawiane w różnych publikacjach, opracowaniach i filmach są też udziałem dzieci i młodzieży, a obserwacje pokazują, że zjawisko to stale się nasila. Konsekwencje cyberprzemocy dotyczą nie tylko nastolatków, ale także dzieci w bardzo młodym wieku. Sprawcy agresji online wykorzystują różnorodnie narzędzia i metody opresji, które w konsekwencji mogą doprowadzić swoje ofiary do drastycznych posunięć względem zdrowia fizycznego i psychicznego, w skrajnych przypadkach również do śmierci.

Przejawy cyberprzemocy wśród uczniów często zaczynają się od „niewinnych żartów”, które mogą prowadzić do poważnych konsekwencji. Szkoła to szczególne miejsce, w którym uczniowie spędzają ze sobą dużo czasu, poznają swoje wady i zalety, słabe i mocne strony. Wielu uczniów ze strony swoich rówieśników doświadcza cyberprzemocy, która przejawia się w następujących formach:

- agresji słownej, zamieszczaniu nieprzyjemnych, przykrych komentarzy na profilach w portalach społecznościowych;
- upublicznianiu upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów;
- ujawnianiu tajemnic, sekretów;
- kradzieży tożsamości, tworzeniu nieprawdziwych maili;
- wykluczeniu z grona „znajomych” w internecie, tworzeniu zamkniętych grup na forach lub serwisach społecznościowych;
- celowym ignorowaniu czyjejs działalności w sieci;
- frappingu (wykorzystaniu nieuwagi innego użytkownika, który nie wylogował się ze swojego konta, by podmienić jego zdjęcie profilowe, wstawić na profil komentarz, opis bądź inną treść);
- happy slappingu (procederze polegającym na niespodziewanym atakowaniu – pobiciu, okradzeniu, zniszczeniu rzeczy osobistych – przypadkowych ludzi i filmowaniu całego zajścia);
- stalkingu (złośliwym i powtarzającym się nagabywaniu, naprzykrzaniu się czy prześladowaniu zagrażającym czyjemuś bezpieczeństwu).

Warto podkreślić, że każde działanie, które ma na celu wyrządzenie komuś krzywdy (również tej psychicznej), może być uznane za przemoc. Wraz z rozwojem nowych technologii narasta zjawisko **cyberprzemocy**, które przyjmuje bardzo różne formy i metody.

Jedną z form cyberprzemocy jest **hejt**, który polega na obrażaniu, ośmieszaniu czy wręcz poniżaniu innej osoby przy wykorzystaniu różnych form komunikacji opartej na urządzeniach dotykowych lub za pośrednictwem z komputera. Niepokojący jest fakt, że hejt stosowany jest u coraz młodszych użytkowników internetu (np. dzieci w młodszym wieku szkolnym). Problem hejtu wynika m.in. z braku umiejętności poprawnego dyskutowania, sposobu myślenia „jestem anonimowy w sieci”, potrzeby wyładowania negatywnych emocji. Należy więc od najmłodszych lat zwracać uczniom uwagę na problem hejtu oraz uczyć zasad konstruktywnej krytyki i jej odpowiedniego wykorzystania.

Bardzo ważnym zagadnieniem związanym z cyberprzemocą są jej konsekwencje, w tym również aspekty prawne. W celu ochrony młodych przed przemocą w internecie rodzice, opiekunowie oraz nauczyciele mogą wykorzystywać różne istniejące regulacje – zarówno przepisy prawa karnego, jak i Kodeksu cywilnego. Istotnym elementem ochrony ofiar przed sprawcami agresji w sieci i zjawiskiem cyberprzemocy jest upowszechnianie wiedzy, gdzie i u kogo można szukać pomocy w sytuacjach niezgodnego i nieprawego wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych przez sprawców, a często także świadków zdarzenia.

Aby zapobiegać cyberprzemocy, należy przede wszystkim od najmłodszych lat edukować i uświadamiać uczniów, czym jest cyberprzemoc i jakie są jej skutki. Ważne jest, aby uczniowie zgłębiając tę problematykę, poznali różne jej aspekty, w tym również sposoby jej rozpoznawania oraz reagowania. O pomocy osobom poszkodowanym mówią eksperci – Anna Kwaśnik z NAS-PIB oraz Marta Wojtas z Poradni Dziecko w Sieci działającej przy Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę w filmie pt. [„Cyberprzemoc – to warto wiedzieć”](#).

Informacje na temat zajęć

Cele ogólne powiązane z podstawą programową

Informatyka

V. **Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Respektowanie prywatności** informacji i ochrony danych, praw własności intelektualnej, **etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego, ocena zagrożeń związanych z technologią i ich uwzględnienie dla bezpieczeństwa swojego i innych.**

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych. Uczeń:

4) **bezpiecznie buduje swój wizerunek w przestrzeni medialnej;**

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń:

1) **postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad;**

Wiedza o społeczeństwie

II. Społeczeństwo obywatelskie (zakres podstawowy). Uczeń:

8) **rozpoznaje przejawy patologii życia publicznego i wykazuje ich negatywny wpływ na życie publiczne;**

Edukacja dla bezpieczeństwa

2. Elementy zdrowia psychicznego. Uczeń:

5) **opisuje konstruktywne i niekonstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, w tym negatywnymi;**

7) **dobiera i demonstrowa umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie).**

5. Uzależnienia. Uczeń:

5) **ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);**

Etyka

2. Analiza ludzkiego działania w aspekcie moralnym. Uczeń:

1) **identyfikuje główne elementy struktury ludzkiego działania: podmiot (sprawca), adresat, przedmiot (wewnętrzna treść), motyw, intencja, skutki, okoliczności;**

2) **rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje oraz uczucia;** posługuje się nazwami emocji i uczuć do charakteryzowania przeżyć własnych oraz przeżyć innych osób – rzeczywistych i fikcyjnych;

4) **zna różne kryteria moralnego wartościowania** i posługuje się nimi przy wyznaczaniu moralnej wartości czynów;

4. Etyka a nauka i technika. Uczeń:

1) **podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych;**

3) **identyfikuje i analizuje wybrane problemy moralne związane z postępem naukowo-technicznym (np. problem ochrony prywatności, ochrony praw autorskich, cyberprzemocy, rozwój sztucznej inteligencji, transhumanizm).**

Cele szczegółowe powiązane z podstawą programową

Uczeń:

- definiuje pojęcie „cyberprzemocy”;
- zna formy cyberprzemocy i jej konsekwencje;
- wykorzystuje technologie informacyjno-komunikacyjne w wyszukiwaniu i selekcji informacji;
- aktywnie uczestniczy w dyskusji;
- zna skutki prawne stosowania cyberprzemocy;
- rozumie potrzebę niesienia pomocy ofiarom cyberprzemocy.

Kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje językowe;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Metody/techniki pracy

- opis;
- rozmowa;
- dyskusja;
- metoda problemowa;
- metoda praktyczna;
- praca z książką oraz źródłami internetowymi.

Formy pracy

- indywidualna;
- grupowa.

Środki dydaktyczne

- [film „Niepokonana”](#);
- karta pracy „Cyberprzemoc”;
- karta zadań „Formy cyberprzemocy”;
- telefony komórkowe lub komputery z dostępem do internetu, kody QR, ekran;
- [film „Cyberprzemoc. Nie stosuj. Nie lajkuj. Nie udostępniaj”](#);

- karta pracy „Wokół cyberprzemocy”;
- karta pracy „Ja i cyberprzemoc”;
- [prezentacja multimedialna na temat konsekwencji prawnych dotyczących cyberprzemocy](#);
- ewentualnie materiały drukowane z zakresu cyberprzemocy;
- [film edukacyjny „Cyberprzemoc – to warto wiedzieć”](#);
- [infografika „Cyberprzemoc.”](#) lub film [„Cyberprzemoc. Nie stosuj. Nie lajkuj. Nie udostępniaj”](#).

Opis przebiegu zajęć/lekcji

Wprowadzenie

Nauczyciel prezentuje [film „Niepokonana”](#). Zwraca uwagę, że przemoc, a w dzisiejszych czasach cyberprzemoc, to zjawisko, które staje się coraz bardziej niebezpieczne wśród osób dorosłych, ale także dzieci i młodzieży. Prosi uczniów o zastanowienie się, czym jest cyberprzemoc. Następnie uczniowie w parach tworzą definicję cyberprzemocy, którą zapisują na kartkach.

Część główna

1. Nauczyciel prosi uczniów o odczytanie swoich definicji. Wyjaśnia, że nie ma prawnego określenia tego zjawiska. Omawia ogólne problemy cyberprzemocy.
2. „Formy cyberprzemocy” – karta zadań. Uczniowie otrzymują kartę pracy, na której są wypisane pojęcia: Happy slapping; Frapping; Stalking; Kradzież tożsamości; Agresja słowna/hejt. Zadaniem uczniów jest wyjaśnienie powyższych terminów przy wykorzystaniu materiałów dostępnych w sieci. Uczniowie korzystają z własnych telefonów komórkowych.
3. Po zakończonej pracy uczniowie odczytują i komentują wyjaśnione przez nich podczas pracy pisemnej zagadnienia. Nauczyciel zachęca młodzież do dyskusji na temat wykluczenia uczniów poprzez niezapraszanie ich do grup na mediach społecznościowych itp. Zwraca również uwagę na problem zachowania uczniów podczas lekcji zdalnych (tzw. rajdy na lekcje, brak kontaktu ze strony uczniów itp.).
4. Nauczyciel wyświetla [film „Cyberprzemoc. Nie stosuj. Nie lajkuj. Nie udostępniaj”](#). Zachęca uczniów do dyskusji na temat oglądanego filmu. Zwraca uwagę, że cyberprzemoc dotyka różne osoby zaangażowane emocjonalnie, fizycznie i psychicznie. Najważniejszymi osobami wciągniętymi w cyberprzemoc jest sprawca, ofiara, świadek.
5. „Wokół cyberprzemocy” – karta pracy. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Każdy z zespołów otrzymuje kartę, którą wypełnia, korzystając z własnej wiedzy, doświadczeń, materiałów drukowanych lub zasobów internetowych:
  - Grupa 1. SPRAWCA/SPRAWCY (Pytania pomocnicze: Kim są? Dlaczego to robią? Jakich czynów się dopuszczają? Jakie emocje nimi kierują?);

- Grupa 2. OFIARA (Pytania pomocnicze: Jak się zachowują? Co powinni zrobić w sytuacji cyberprzemocy? Jakie emocje nimi kierują?);
  - Grupa 3. ŚWIADEK/ŚWIADKOWIE (Jak się zachowują? Jakie przyjmują postawy? Jakie emocje im towarzyszą? Jak powinni się zachować?).
6. Uczniowie prezentują opracowany przez siebie materiał na forum klasy. Nauczyciel rozdaje uczniom karty „Ja i cyberprzemoc”. Młodzież anonimowo opisuje sytuację z własnego życia na temat cyberprzemocy (uczeń jako świadek, ofiara, sprawca). Karta zawiera informacje:

- Ofiara cyberprzemocy
- Sprawca
- Wiek ofiary/sprawcy
- Miejsce zdarzenia (np. forum internetowe, sala szkolna, internat)
- Towarzyszące emocje
- Opis zdarzenia
- Skutki/Konsekwencje

Uczniowie po zakończonej pracy wrzucają karty do pudełka. Następnie nauczyciel losuje kilka kart i odczytuje je przed klasą. Wskazuje uczniom na duży zasięg zjawiska cyberprzemocy – każda z osób uczestniczących w zajęciach zna w sposób pośredni lub bezpośredni ofiary dotknięte cyberprzemocą. Nauczyciel zwraca uwagę na emocje występujące u każdej z zaangażowanych osób, a w szczególności u ofiary cyberprzemocy oraz świadków, których rola w tej sytuacji jest wyjątkowo ważna. Nauczyciel zachęca uczniów do dyskusji.

7. Nauczyciel opisuje konsekwencje prawne dotyczące cyberprzemocy przy wykorzystaniu [prezentacji multimedialnej](#) na ten temat. Większość aktów cyberprzemocy ma znamiona przestępstwa i narusza obecnie obowiązujące prawo, co pozwala ofierze zgłosić je na policję, do prokuratury lub sądu. Są to:

- art. 190 kk (groźba karalna);
- art. 190a kk (stalking, nękanie);
- art. 191 kk (zmuszanie do określonego działania);
- art. 191a kk (naruszenie intymności seksualnej, utrwalenie nagiej osoby bez jej zgody);
- art. 212 kk (znieśławienie);
- art. 216 kk (zniewaga).

Wymienione przestępstwa są ścigane z oskarżenia prywatnego. Oznacza to, że ściganie sprawcy cyberprzemocy następuje po złożeniu wniosku przez osobę pokrzywdzoną. Również naruszenia art. 267–269a kk (Kodeksu karnego), art. 287 kk oraz art. 107 kw (Kodeksu wykroczeń) to cyberprzemoc.

8. Następnie nauczyciel prezentuje i omawia [infografikę „Cyberprzemoc”](#). Wskazuje również na formy pomocy osobom poszkodowanym, np. wsparcie nauczycieli i psychologów, Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży, Telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka.

Podsumowanie

Na zakończenie spotkania nauczyciel udostępnia uczniom quiz interaktywny za pomocą kodów QR (telefony) lub sieciowo (komputery). [Quiz „Cyberprzemoc myśli ofiary i sprawcy”](#) sprawdza nabytą wiedzę podczas zajęć.

Komentarz metodyczny

Uwagi do realizacji lekcji/zajęć

Podczas zajęć uczniowie korzystają z telefonów komórkowych w celu wyszukania informacji. Jeśli nauczyciel ma wiedzę, że nie wszyscy uczniowie będą mogli korzystać z tego typu narzędzi, planuje przeprowadzenie zajęć w pracowni komputerowej lub uczniowie korzystają z materiałów drukowanych przygotowanych przez nauczyciela.

Sposoby oceniania

- ćwiczenia pisemne wykonywane podczas lekcji;
- ćwiczenia interaktywne;
- aktywność podczas lekcji;
- odpowiedzi na pytania;
- umiejętność prowadzenia dyskusji.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

Dla uczniów z SPE nauczyciel przygotowuje wykaz pomocnych stron internetowych do wykonania zadania związanego z wyszukiwaniem materiałów na temat cyberprzemocy. Jeśli uczniowie korzystają z opracowań drukowanych, należy zapewnić im odpowiednio wybrane i przygotowane materiały.

Karta pracy „Ja i cyberprzemoc”

Ty jako świadek lub ofiara cyberprzemocy – opisz sytuację z własnego życia. Uzupełnij poniższe informacje:

- Ofiara cyberprzemocy:
- Sprawca:
- Wiek ofiary/sprawcy:
- Miejsce zdarzenia (np. forum internetowe, sala szkolna, internat):
- Towarzyszące emocje:
- Opis zdarzenia:
- Skutki/Konsekwencje:

Karta pracy „Cyberprzemoc”

Opierając się na własnej wiedzy i doświadczeniach, stwórz definicję terminu „cyberprzemoc”.

Cyberprzemoc to .....

.....

.....

.....

Karta pracy „Formy cyberprzemocy”

Przy wykorzystaniu materiałów dostępnych w sieci wyjaśnij poniższe terminy:

Happy slapping

.....

.....

.....

Frapping

.....

.....

.....

Stalking

.....

.....

.....

Kradzież tożsamości

.....

.....

.....

Agresja słowna/hejt

.....

.....

.....

Karta pracy „Wokół cyberprzemocy” – grupa 1

Opierając się na wiedzy i doświadczeniach oraz różnych materiałach drukowanych lub zasobach internetowych, uzupełnij dane poniżej:

SPRAWCA/SPRAWCY

Kim są?

.....
.....

Dlaczego to robią?

.....
.....

Jakich czynów się dopuszczają?

.....
.....

Jakie emocje nimi kierują?

.....
.....

Inne ważne informacje

.....
.....

Karta pracy „Wokół cyberprzemocy” – grupa 2

Opierając się na wiedzy i doświadczeniach oraz różnych materiałach drukowanych lub zasobach internetowych, uzupełnij dane poniżej:

OFIARA/OFIARY

Jak się zachowują?

.....
.....

Co powinni zrobić w sytuacji cyberprzemocy?

.....
.....

Jakie emocje im towarzyszą?

.....
.....

Inne ważne informacje

.....
.....

Karta pracy „Wokół cyberprzemocy” – grupa 3

Opierając się na wiedzy i doświadczeniach oraz różnych materiałach drukowanych lub zasobach internetowych, uzupełnij dane poniżej:

ŚWIADEK/ŚWIADKOWIE

Jak się zachowują?

.....
.....

Jakie przyjmują postawy?

.....
.....

Jakie emocje im towarzyszą?

.....
.....

Jak powinni się zachować?

.....
.....

Inne ważne informacje

.....
.....

Bibliografia/Netografia

- [Akademia NASK. Publikacje](#) [online, dostęp z dn. 22.12.2021].
- Borkowska A., (2019), [„Cyberprzemoc – włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców”](#), Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy [online, dostęp z dn. 22.12.2021]
- [Nie zagub dziecka w sieci](#) [online, dostęp z dn. 22.12.2021].
- [Platforma edukacyjna Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę](#) [online, dostęp z dn. 22.12.2021].
- [„Rajdy na e-lekcje”](#) [online, dostęp z dn. 22.12.2021].
- Skorupa S., (2020), [„To więcej niż przemoc”. Filmy z rajdowania e-lekcji przez uczniów odbierają mowę”](#) [online, dostęp z dn. 22.12.2021].
- Sochocka K., Van Laere K., [„Lubię to! Nastolatki w mediach społecznościowych \(16–18\)”](#), Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy [online, dostęp z dn. 22.12.2021].
- [„Temat lekcji: cyberprzemoc”](#) [online, dostęp z dn. 22.12.2021].

Powyższy scenariusz opracowany został w ramach projektu „Działania wspierające nauczanie o cyberbezpieczeństwie”.

Opis projektu

Projekt „Działania wspierające nauczanie o cyberbezpieczeństwie”, zwany dalej „Cyberlekcje”, jest współfinansowany ze środków budżetu państwa otrzymanych od Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i wpisuje się w Strategię Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019–2024.

Opracowane scenariusze „Cyberlekcji” wpisują się w obowiązki wynikające z podstawy programowej. Tematyka scenariuszy odpowiada rosnącemu zapotrzebowaniu na wiedzę i kompetencje z zakresu efektywnego wykorzystywania mediów cyfrowych, co jest konsekwencją rewolucji cyfrowej postępującej również w podstawowych dziedzinach życia społecznego.

Korzystanie z własnego telefonu komórkowego najczęściej rozpoczyna się w wieku 7–8 lat. Ponad 80% uczniów posiada telefon komórkowy, w tym – 64% dzieci w wieku 7–9 lat. Przeważająca większość dzieci używa telefonu typu smartfon, prawie wszystkie osoby w wieku szkolnym (97%) korzystają też z internetu. Podobnie jak w przypadku telefonu komórkowego podróże po wirtualnym świecie rozpoczynają się najczęściej w wieku 7–8 lat. Dwie trzecie rodziców deklaruje stosowanie kontroli nad korzystaniem przez dziecko z telefonu i internetu. Najczęściej jest to wspólne ustalenie zasad korzystania z telefonu, rzadziej – korzystanie z ustawień bezpieczeństwa czy specjalnych aplikacji służących do kontroli rodzicielskiej (39% rodziców). Aż 80% rodziców przyznaje, że ich dziecko samodzielnie instaluje aplikacje na telefon*. Warto podkreślić, że przed pandemią łączny, średni czas dobowy korzystania z sieci przez dzieci i młodzież (w wieku 13–17 lat) wynosił 4 godziny**. Obecnie sięga on 6, a nawet 8 godzin dziennie spędzonych na lekcjach zdalnych (44,3% respondentów) oraz do 4 godzin w czasie wolnym (31,7%)***.

Młodzi ludzie wykorzystują internet najczęściej w celu budowania oraz podtrzymywania relacji społecznych – znakomita większość jest aktywna na portalach społecznościowych oraz korzysta z komunikatorów i czatów. Poza poszukiwaniem informacji i rozwijaniem zainteresowań internet to dla młodych ludzi główne miejsce rozrywki – źródło gier i aplikacji, które wymagają wiedzy o bezpieczeństwie teleinformatycznym, w szczególności mając na względzie fakt znacznego nasilenia się cyberataków wykorzystujących socjotechniki oraz braki w zabezpieczeniach urządzeń domowych. Warto tutaj zaznaczyć, że zgodnie z raportem Agencji Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa (ENISA) z 2020 r. Liczba incydentów phishingowych – czyli mających na celu wyłudzenie danych – wzrosła w ostatnich miesiącach nawet sześciokrotnie.

Tematyka projektu edukacyjnego obejmuje następujące obszary:

- bezpieczeństwo sieci i systemów;
- zarządzanie informacją;
- wizerunek i tożsamość online;

CYBER lekcje

- prywatność – bezpieczne zarządzanie danymi personalnymi;
- zdrowie, dobrostan psychiczny i cyberhigiena.

W ramach projektu opracowanych zostanie łącznie 18 scenariuszy lekcyjnych dla poszczególnych grup wiekowych uczniów w podziale na:

- dwa scenariusze dla klas 1–3 szkoły podstawowej;
- dwa scenariusze dla klas 4–6 szkoły podstawowej;
- cztery scenariusze dla klas 7–8 szkoły podstawowej;
- dziewięć scenariuszy dla klas szkół ponadpodstawowych.

Wykorzystanie przez nauczycieli przygotowanych w ramach działania scenariuszy może wpłynąć na lepszą profilaktykę w zakresie najważniejszych wyzwań związanych z zagrożeniami w sieci, jakimi są: przeciwdziałanie cyberprzemocy, patostreamingowi, przygotowanie dzieci i młodzieży do właściwej ochrony prywatności online, zapobieganie uzależnieniu od internetu oraz ochrona przed cyberprzestępczością, w tym ryzykiem wykorzystania dziecka w celach seksualnych czy finansowych.

* Urząd Komunikacji Elektronicznej (2020), [„Badanie ankietowe opinii publicznej w zakresie funkcjonowania rynku usług telekomunikacyjnych oraz oceny preferencji konsumentów. Raport z badania dzieci i rodziców”](#) [online, dostęp z dn. 13.12.2021].

** Bochenek, M., Lange, R., (2019), [„Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów”](#), Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy, s. 15 [online, dostęp z dn. 10.12.2021].

*** Lange R. (red.), (2021), [„Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów”](#), Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy, s. 6 [online, dostęp z dn. 10.12.2021].